

Ścieżka edukacyjna Gimnazjum nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi w Katowicach

Giszowiec to stare osiedle założone w latach 1907 – 1910 dla górników pracujących w kopalni „Gische”. Osadę zbudowano w lesie o mieszanym drzewostanie iglastym i liściastym. Każda rodzina posiadała przydomowy ogród rekreacyjny. Do dziś, mimo zmian architektonicznych (nowoczesna zabudowa, domki i bloki), Giszowiec nazywany jest miastem ogrodem.

TABLICA INFORMACJA O PRZEBIEGU ŚCIEŻKI EDUKACYJNEJ

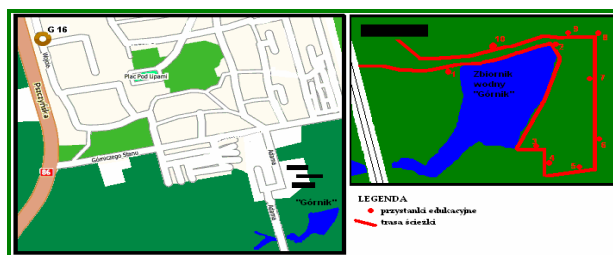

Gimnazjum nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi wita na ścieżce dydaktycznej, którą mamy przyjemność zaprosić wszystkich, a w szczególności pasjonatów i przyjaciół przyrody. Ścieżka jest nieodłącznym elementem edukacji przyrodniczo – leśnej prowadzonej przez nauczycieli naszego gimnazjum. Pełna długość trasy ścieżki dydaktycznej dostępna jest w godzinach urzędowania szkoły codziennie w dni robocze w godzinach 8⁰⁰ – 15⁰⁰, natomiast popołudniami i w dni wolne od pracy możemy korzystać z uroków ścieżki. Ścieżka jest zaprojektowana tak, aby można było samodzielnie zapoznawać się z prezentowanymi

tematami. Na trasie ścieżki rozmieszczono 10 tablic edukacyjnych, ciekawe przystanki edukacyjne pozwolą bliżej poznać osobliwości przyrody, zachwycić się pięknem naszego krajobrazu i wzbogacić wiedzę. Na wędrowkę warto wybrać się w różnych porach roku, aby prześledzić zmiany zachodzące w przyrodzie.

Wiedzę ekologiczną można przekazać w sali lekcyjnej, przy pomocy środków masowego przekazu czy w muzeum przyrodniczym, trudno jednak sobie wyobrazić, żeby działań i myślenia w kategoriach ekologiczno – przyrodniczych można było nauczyć w oderwaniu od natury.

Ścieżka ta jest doskonałym miejscem kształtowania wrażliwości i właściwej postawy wobec przyrody, w którym można sprawdzić zdobytą w szkole wiedzę teoretyczną. Zajęcia prowadzone na trasie ścieżki umożliwiają wykorzystanie środowiska przyrodniczego jako źródła wiedzy: geograficznej, biologicznej czy historycznej; wpływają na kształtowanie zmysłu obserwacji i wyobraźni przestrzennej.

Przystanek 2 ROŚLINY WODNE I BAGIENNE

strefa przybrzeżna - litoral

Znajdują się w niej mocno zakorzenione rośliny przybrzeżne i wodne. Rosną tu duże rośliny wytwarzające liście podwodne i nawodne. Korzenie mocno wrastają w podłoże i często służą jako organy magazynujące wytworzoną biomasę. Strefa ta jest terenem łęgowym dla ptactwa wodnego, miejscem tarliska dla ryb, obszarem rozwoju wielu gatunków owadów oraz żerowiskiem rozmaitych gatunków zwierząt.

strefa wód otwartych – pelagial

Rośliny w tej strefie to drobne glony występujące wprawdzie w ogromnych ilościach, ale ze względu na swoje mikroskopijne rozmiary tworzą niewielką biomasę. Stanowią pokarm dla niewielu od nich większego planktonu, który z kolei jest chętnie zjadany przez ryby i duże owady wodne.

strefa głębinowa - profundal

Z powodu małej ilości światła, jakie dociera do głębin, produkcja pierwotna (roślinna) nie jest tu możliwa. Strefa ta jest uzależniona od materii organicznej opadającej z góry – jest heterotroficzna (cudzożywna).

Przystanek 3 LAS I JEGO ROLA

dąb szypułk.

buk zwyczaj.

wierzba

sosna zwyczaj..

bez czarny

jarząb pospolity

kalina koralowa

koźlarz cz.

borówka cz.

poziomka

muchomor cz.

Las to wysoko zorganizowany zespół, którego głównymi elementami są rośliny i zwierzęta wraz z ich siedliskiem. Duża różnorodność życia w lesie wynika między innymi z jego piętrowej budowy będącej wynikiem zróżnicowanej ilości światła docierającego do dna lasu. Ma to ogromny wpływ na rozmieszczenie gatunków o różnej tolerancji na światło.

Przystanek 4 ŁĄKA ŚRÓDLEŚNA

Rosnące drzewo i jego najbliższe otoczenie stanowią specyficzne mikro - siedlisko dla wielu gatunków zwierząt. Milionowa rzesza owadów, ślimaków, równonogów, grzybów i innych organizmów zamieszkujących ściółkę rozdrabnia opadłe liście. Dżdżownice wciągają do gleby i zjadają butwiejące na powierzchni części roślin, a bakterie i grzybnie różnych gatunków grzybów rozkładają następnie ich odchody, uwalniając z nich składniki pokarmowe. Żyjącymi w ściółce i glebie reducentami oraz zimującymi w tych warstwach owadami żywi się z kolei wiele jaszczurek, żab i gryzoni. Również pod korą i w drewnie mieszkają owady i rozmaite gatunki grzybów, które niekiedy mogą spowodować nawet śmierć drzewa. W koronie pająki przędą sieci, ptaki budują gniazda, wiewiórki przeczesują konary drzew

w poszukiwaniu owoców i owadów żerujących na liściach. Skrzydlate drapieżniki, takie jak jastrząb, myszołów czy sowa zasiadają w koronach drzew, wypatrując swoje ofiary.

Przystanek 5 OWADY NASZYCH LASÓW

Owady stanowią najliczniejszą grupę organizmów na świecie. W Polsce stwierdzono występowanie ok. 30 tysięcy ich gatunków. Odgrywają ogromną rolę w funkcjonowaniu wszystkich ekosystemów lądowych i słodkowodnych. W lesie szczególnie liczną grupą, z uwagi na obfitość bazy pokarmowej jaka są drzewa i rośliny runa – są owady roślinożerne. Spotkać tu można także ogromne bogactwo drapieżców, pasożytów, a także owadów związanych z martwą materią organiczną, zarówno roślinną, jak i zwierzęcą.

Owady roślinożerne:

trzcinnik olbrzymi chrabąszcz majowy rzemlik topolowiec zawisak borowiec

Owady drapieżne:

wielbłądka pospolita złotook biegacz fioletowy mrówka rudnica

Owady odżywiające się martwą materią organiczną:

żuk gnojarsz ciołek matowy rohatyniec nosorożec omarlica czterokropkowa

Owady pasożytnicze:

giez wesz ludzka baryłkarz rączyca rdzawa
bydłęcy /larwa/

Przystanek 6 PTAKI NASZYCH LASÓW

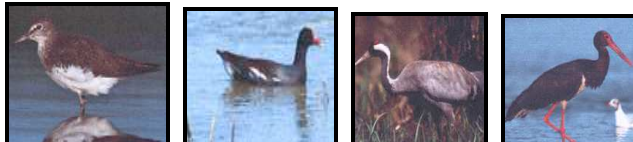
W Polsce stwierdzono występowanie około 440 gatunków ptaków, z czego 230 jest lęgowych, reszta to zimujące, przelatujące przez nasz kraj w czasie jesiennych i wiosennych wędrówek lub sporadycznie do nas zalatujących. Na terenie naszych lasów gnieździ się około 125 gatunków, a więc prawie połowa wszystkich gnieźdzących się w kraju. Ptaki mając skrzydła przemieszczają się z dużą łatwością, dlatego, też w naszym regionie możemy teoretycznie spotkać wszystkie gatunki.

Ptaki popularne:

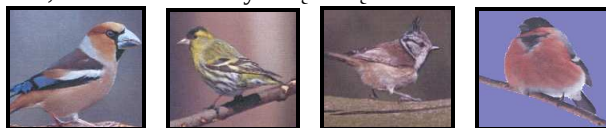
kukułka wilga zięba sójka

Ptaki wodne:

brodziec samotny kurka wodna żuraw bocian czarny

Ptaki, które dokarmiamy całą zimą:

grubodziób czyż sikora czubatką gil

Przystanek 7 FLORA LEŚNA

Silvarium – to kompleks przyrodniczo – leśny o charakterze ogrodu leśnego, w którym prezentowane są gatunki występujące na terenie Śląska. Przedstawiciele flory w różnych warstwach lasu.

jesion
wyniosły

sosna
pospolita

klon
jawor

brzoza
broadawkowata

borówka
bagienna

czeremcha
zwyczajna

rokitnik
zwyczajny

trzmielina
pospolita

nerecznica
samca

konwalia
majowa

czyściec
leśny

barwinek
pospolity

Przystanek 8 GOSPODARKA LEŚNA

Leśnicy to grupa osób, których głównym zadaniem jest zachowanie trwałości lasów i ciągłości ich użytkowania. Na różnych etapach rozwoju drzewostan podlega ciągłym zabiegom pielęgnacyjnym, które wzmacniają las, poprawiają jakość i przyrost rosnących drzew. Jedno pokolenie drzew to efekt pracy trzech pokoleń leśników! Aby wyhodować piękny, zdrowy las należy posadzić nawet 10000 sadzonek, z których po upływie 100 lat pozostanie około 400 okazałych drzew.

Podstawowe działania leśników opierają się na tworzeniu nowych upraw leśnych.

uprawa leśna

młodnik

tyczkowina

dragowina

drzewostan
dojrzewający

drzewostan
dojrzały

szkółka leśna

Przystanek 9 GOSPODARKA ŁOWIECKA

Rola łowiectwa i jego znaczenie zmieniały się w przeciągu wieków, od podstawowego sposobu zdobywania przez człowieka mięsa i skór, aż do czasów współczesnych, kiedy to łowiectwo stało się sposobem gospodarowania populacjami dziko żyjących zwierząt łownych. Obecnie łowiectwo ma na celu przede wszystkim dostosowanie liczebności zwierząt dziko żyjących, do możliwości utrzymania w równowadze środowisk, w których one występują.

jeleń szlachetny

sarna

zając szarak

lis

dzik

bażant

Podstawowym działaniem myśliwych jest opieka nad zwierzętami, poprzez:

- dokarmianie zwierząt w paśnikach,
- umożliwienie dostępu do naturalnego pokarmu.

PRZYSTANEK 10

ZASADY ZACHOWANIA SIĘ W LESIE

- **Dbaj o czystość i nie zaśmiecaj lasu.**
- **Nie niszcz otaczającej przyrody.**
- **Nie zrywaj chronionych roślin.**
- **Nie zbieraj grzybów ani owoców, których nie znasz.**
- **Nie niszcz mrowisk.**
- **Nie hałasuj i nie płosz zwierzyny.**
- **Nie rozpalaj ogniska w miejscu do tego nie wyznaczonym.**
- **Nie dewastuj urządzeń turystycznych.**
- **Przestrzegaj zakazów wstępu.**
- **Zgłębiaj swoją wiedzę przyrodniczą.**

*Mamy nadzieję, że trasa ścieżki dostarczyła
Wam wielu wrażeń
i dała możliwość poznania i praktycznego do-
świadczenia zjawisk, procesów i tworów przy-
rodniczych.*

Ścieżka edukacyjna powstała dzięki współpracy z inż. Sławomirem Forystkiem z Nadleśnictwa Katowice.
Brozurę, ulotkę informacyjną i tablice edukacyjne wydano nakładem Gimnazjum nr 16 przy pomocy finansowej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Opracowanie: mgr Ewa Buczek – Skubis
mgr Beata Chrobok
mgr Lucyna Czenczek

Zdjęcia: mgr Zyta Palka i koło fotograficzne Gim 16
mgr Roma Szoltyś i koło plastyczne Gim 16